

Šťastný, kdo má pro co žít a není na to sám

Text: 1J 4,4

j+s 19.1.2014

čtení: Žalm 146

písně: 146 S 273 163 500 621

Ž 146: Haleluja. Chval, duše má, Hospodina! ² Hospodina budu chválit po celý svůj život, svému Bohu zpívat žalmy, co živ budu. ³ Nedoufejte v knížata, v člověka, u něhož záchrany není. ⁴ Jeho duch odchází, on se vrací do své země, tím dnem berou za své jeho plány. ⁵ Blaze tomu, kdo má ku pomoci Boha Jákovova, kdo s nadějí vzhlíží k Hospodinu, svému Bohu, ⁶ jenž učinil nebesa i zemi s mořem a vším, co k nim patří, jenž navěky zachovává věrnost. ⁷ Utištěným dopomáhá k právu, hladovým chléb dává. Hospodin osvobozuje vězně. ⁸ Hospodin otvírá oči slepým, Hospodin sehnuté napřimuje, Hospodin miluje spravedlivé. ⁹ Hospodin ochraňuje ty, kdo jsou bez domova, ujímá se sirotka i vdovy, svévolným však mate cestu. ¹⁰ Hospodin bude kralovat věčně, Bůh tvůj, Sijóne, po všechna pokolení. Haleluja.

1J 4,4 Vy však jste z Boha, děti, a zvítězili jste nad falešnými proroky, protože ten, který je ve vás, je větší než ten, který je ve světě.

Blaze tomu, kdo má pomoc, která je něco platná. Blaze tomu, kdo svou naději nasměroval někam, kde má smysl ji hledat. Takhle se to zpívá ve starém biblickém žalmu. Šťastný, kdo má pro co žít a není na to sám.

Ale ono se to v bibli neříká jen takhle mlhavě. Šťastný, kdo tu pomoc a naději hledá u Hospodina. A aby nezůstalo jen u zbožného sloganu, říká se to v té písničce ještě trochu konkrétněji: Je šťastný, kdo hledá pomoc a vkládá naději právě do toho jediného Boha, který je autorem celého světa a který – jak by mohli potvrdit naši předkové, kdyby chtěli – je a vždycky byl spolehlivě věrný a dodrží, co slíbil.

Rád si to v tom žalmu přečtu a vyposlechnu, ale abych řekl pravdu, musím si ta vznešená slova vždycky nějak přeříkat do své zkušenosti: to proto, že neumím Pána Boha vystihnout ani popsat a můžu mluvit jen o tom, co jsem zažil, co vnímám nebo co mně vyprávěli jiní (třeba mí předkové). A tak se to teď pokusím trochu přeříkat – to, co se v tomto žalmu vlastně o Bohu a o nás povídá.

Říká se tu o Bohu, že je věčný. Že bude králem věčně, po všechna pokolení. Míněno je to tak, že se na něj můžete spolehnout – narozdíl od kohokoli z lidí, protože ne každý to s vámi myslí dobře, ale i ten, kdo by to s vámi myslel sebelíp, jednoho dne ulehne do prachu, a kde bude konec jeho úmyslům a předsevzetím... V dětství člověk spoléhá na ty starší kolem sebe; to ho v pubertě přejde a spěje k přesvědčení, že co si neudělám sám, to nemám. A jak stárne, zjišťuje, že by měl na sebe přece jen spoléhat míň. Kromě toho si během celého života ověřujeme, že není dobrý počin bezesbýtku spoléhat na kteréhokoli knížepána (čímž myslím všechny mocné tohoto světa).

Tak tedy zaprvé: Že je Bůh věčný, to pro mě znamená, že se na něj dá spolehnout, protože co slíbil, to bude platit pořád.

Za druhé: Říká se tu o Bohu, že je stvořitel všeho, co existuje. Já u toho nebyl, tak si to nepamatuju, ale ta věta pro mě znamená, že Bůh nepotřebuje za sebou zanechat nějakou stopu své důležitosti a velikosti, nějaký pomník – což je přesně to, co dělávají knížepáni; a dělají to i jiní lidi, když se nosí jako pávi, dávají vám pocítit svou důležitost (“Víte, kdo já jsem?”) a naparují se. Možná jim bude líto, jestli někdy spatří, jakou ubohou trapnost to tu provozují.

Tohle Bůh neprovozuje a ta věta, že je stvořitel, pro mě znamená, že mě nemusí ponižovat, aby vynikla jeho velikost: tohle on, autor všeho života a světa, fakt nepotřebuje, a o to klidněji se na něj spolehnu.

Za třetí: Taky se tu o Bohu říká, že je spasitel, zachránce. Tak téhle větě rozumím tak, že pořád spolehlivě platí jeho spravedlnost (no zkuste si představit ten děs, kdyby žádná spravedlnost neplatila!). Dobro je dobro a zlo je zlo, to se nemění. Bůh miluje ty, kdo dobrou pomáhají, a sám pomáhá těm, kdo jsou na tom zle. Jen si to porovnejte s knížepány: už vám někdy některý přinesl spásu?

Tahle věta, že Bůh zachraňuje, pro mě znamená, že i kdyby se dělo nevíím co hrozného, pořád ještě existuje spravedlnost a dobro. Pořád ještě je koho volat o pomoc a pořád je naděje, že to s tou pomocí vyjde.

Když je ale Boží spravedlnost tak spolehlivá a když se na nás Bůh nepotřebuje vytahovat, proč je na světě tolik všelijak utrápených lidí?

Odpověď samozřejmě neznám. Jenom tuším jednu důležitou věc: že nemůžeme svalovat na Boha všechno, co se děje. Hodně toho zkazí naši knížepáni, ale abych pravdu řekl, ono na nich zas tolik nezáleží, vždyť si toho v životě spoustu zkazíme úplně sami.

Není Boží vůle všechno, co se děje, nejsme naprogramované loutky. Boží vláda vypadá jinak. A zase neumím říct jak (protože nejsem vševěd), jen si všímám, že i když je Bůh nesrovnatelný s tvorem, jenž si říká člověk, přece se o něj zajímá a zaobírá se jeho údělem. Ani ne těmi nahoře, ale spíš těmi, kdo na tom vůbec nejsou dobře.

A to už jsme u toho seznamu, který v žalmu najdete: utlačovaní, hladoví, zajatci, slepí, pochroumaní životem, vdovy a sirotci, uprchlíci – k nim se tu podotýká, že se Bůh nespokojí s tím, že to holt tak chodí. Není všechno, co se děje, Boží vůle, ale to neznámá, že by se události tohoto světa vymykaly Boží lásce. Boží vůle nepodléhá žádnému nezvratnému osudu. Jinak je to: tady ti lidé trpí a Bůh jim zjednává spravedlnost a ujímá se těch, kdo jsou vydáni lidské společnosti na milost a nemilost.

Teď si k tomu přidejte, to o čem jsme mluvili před chvílíčkou (jaký je Bůh): na Boha se dá spolehnout (splní, co slíbil), nepotřebuje šlapat po chudácích, aby vypadal větší, a pořád ještě díky němu platí spravedlnost. A jsme u toho, jak Bůh v tomto světě vládne a proč ta jeho vláda občas někde vázne:

Bůh se nespokojuje se zlým údělem lidí, zjednává spravedlnost, ujímá se odstrčených a miluje spravedlivé – jinými slovy má nás lidi rád a chce po nás, abychom to s tou spravedlností pro postižené a s obranou bezbranných přijali jako úkol. V tomto ohledu je Boží vůle naší odpovědností a my jsme pomocníci Boží spravedlnosti (což je současně odpověď na otázku, proč to občas tak vázne).

Boží moc k nám nepřichází zvenčí (jako rozkazy knížepánů), nýbrž zevnitř: neboť jeho jest království, moc i sláva až na věky a my najednou nějak chceme být u toho a podílet se na tom. Tak je to s Boží vládou.

Člověk putuje životem a snaží se během toho putování dosáhnout štěstí (dokonce lidské bytosti začaly vykládat, že na štěstí a na šťastný život mají právo). Zajímavé je, jak se v téhle věci mění zvyklosti: dejme tomu, že si dokážu něco odříct a trpělivě přináším oběti – byly doby, kdy se takovému životu říkalo blahoslavený neboli šťastný. Ne každý v tom to štěstí cítil a příšly doby, kdy se to pojímá úplně opačně: kdy si odříká jen hlupák a nejsem-li spokojen s věcmi nebo s blíznými, vyměním je za jiné. Každá doba má nějaké své zvyky a tlačí na člověka, aby je přijal za normu. Ten stařícký biblický žalm nás nenutí, abychom se přizpůsobili jinému století, než ve kterém žijeme, ale neobdivuje ani to naše. Podotýká cosi, co platí kdykoli a kdekoli: ať vás společnost a doba tlačí k odříkání nebo ke spotřebě, vždycky pamatujte, když hledáte životní štěstí, abyste si nepovídali jen se zrcadlem. Hledejte štěstí jinde než v soustředění na sebe. Možná vám v tom pomůže zrovna někdo z tamtoho seznamu lidí, kteří potřebují pomoc a Hospodin ji pro ně žádá. I od vás.

Možná mezi těmi nešťastníky najdete lidi skutečně šťastné. Opravdu šťastní – blahoslavení – jsou přece ti, kdo v tuhle chvíli nemají, čím se zajistit a čím pochlubit, ale s nadějí očekávají Boží pomoc. Blaze jim, neboť Bůh svoje sliby plní, nepotřebuje vás snižovat, aby byl větší, a pořád ještě díky němu existuje dobro a spravedlnost a vy se jich dočkáte.

Na závěr si ten žalm poslechněme ještě jednou:

Haleluja. Chval, duše má, Hospodina! Budu ho chválit celý život. Dokud budu dýchat, chci svému Bohu zpívat.

Poslyšte, lidi, nepouštějte na Boží místo žádného mocného potentáta: ti vám toho naslibují, ale

sliby-chyby, a i kdyby je chtěli splnit, jednoho dne už tu nebudou a co vám po nich zbude?

Víte, kdo je v životě šťastný? Ten, kdo má pro koho žít a není na to sám.

Někteří lidé na tom vůbec nejsou dobře: nedovolají se práva, nemají co jíst, nemají svobodu, nevidí na krok, už nemají sílu, chybí jim někdo blízký, nikdo o ně nestojí – ale Hospodin na ně nezapomněl. Splní, co slíbil, vždyť dopomáhá k dobru: právě proto vás za nimi posílá. Zato svévolníky, kteří schválně půjdou jinam, nechá bloudit.

Tenhle jediný opravdový pán, Hospodin, bude kralovat věčně, po všechna pokolení.

Haleluja.